EL

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 23ης Αυγούστου 2006

κατόπιν αιτήματος της κυπριακής Υπηρεσίας Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών σχετικά με σχέδιο κανονιστικής απόφασης αναφορικά με τους όρους και προϋποθέσεις σύνδεσης συνεργατικών πιστωτικών ιδρυμάτων με τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα

(CON/2006/42)

Εισαγωγή και νομική βάση

Στις 19 Ιουλίου 2006 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αίτημα της κυπριακής Υπηρεσίας Εποπτείας και Ανάπτυξης Συνεργατικών Εταιρειών (εφεξής η «ΥΕΑΣΕ») για την έκδοση γνώμης σχετικά με σχέδιο κανονιστικής απόφασης αναφορικά με τους όρους και προϋποθέσεις σύνδεσης συνεργατικών πιστωτικών ιδρυμάτων με τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα (εφεξής το «σχέδιο απόφασης»).

Η αρμοδιότητα της ΕΚΤ για τη διατύπωση γνώμης βασίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 1, έκτη περίπτωση της απόφασης 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1998 σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων[1], καθώς οι κανόνες που περιέχονται στο σχέδιο απόφασης επηρεάζουν ουσιωδώς τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών. Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη περίοδος του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

1. Σκοπός του σχεδίου απόφασης

1.1 Με το σχέδιο απόφασης που εκπόνησε η ΥΕΑΣΕ δυνάμει του άρθρου 41Ζ των περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμων του 1985 μέχρι (αρ. 3) του 2005 (εφεξής ο «περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμος») σκοπείται η εναρμόνιση του εσωτερικού νομικού πλαισίου που διέπει την ίδρυση και λειτουργία των συνεργατικών πιστωτικών ιδρυμάτων (ΣΠΙ) με την οδηγία σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων[2] (εφεξής η «αναδιατυπωμένη τραπεζική

1 ΕΕ L 189 της 3.7.1998, σ. 42.

2 Οδηγία 2001/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαρτίου 2000 σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ L 126 της 26.5.2000, σ. 1), η οποία πρόσφατα αναδιατυπώθηκε στο κείμενο της οδηγίας 2006/48/ΕΚ (ΕΕ L 177 της 30.6.2006, σ. 1).

οδηγία»), το οποίο θα εφαρμοστεί στα ΣΠΙ από 1ης Ιανουαρίου 2008[3]. Η ΕΚΤ παρατηρεί ότι ενώ η αναδιατυπωμένη τραπεζική οδηγία δεν πραγματεύεται με διεξοδικό τρόπο τη διαδικασία σύνδεσης των συνεταιριστικών εταιρειών με τους οικείους κεντρικούς οργανισμούς, το άρθρο 3 αυτής εξαιρεί, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, πιστωτικά ιδρύματα συνδεδεμένα με έναν κεντρικό οργανισμό από ορισμένες εκ των υποχρεώσεων που υπέχουν δυνάμει του κοινοτικού τραπεζικού δικαίου[4]. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 της αναδιατυπωμένης τραπεζικής οδηγίας, όπως αυτή μεταφέρεται στο κυπριακό δίκαιο με τον περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμο, τα ΣΠΙ θα δύνανται να ασκούν τις εργασίες τους αυτοτελώς ή δια της σύνδεσής τους με τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα (εφεξής η «ΣΚΤ»)[5] ως τον κεντρικό φορέα.

1.2 Ακολούθως προς τον προβαλλόμενο σκοπό του, το σχέδιο απόφασης καθορίζει, μεταξύ άλλων, i) τη διαδικασία σύνδεσης των ΣΠΙ με την ΣΚΤ[6], ii) τις επιπτώσεις της εν λόγω σύνδεσης, iii) τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία τερματισμού της και iv) το πλαίσιο για την εκ μέρους της ΣΚΤ έκδοση οδηγιών προς τα συνδεδεμένα ΣΠΙ.

---

3 Βλ. παράρτημα VII της πράξης περί των όρων προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λεττονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 236 της 23.9.2003, σ. 819) με τίτλο «Κατάλογος ο οποίος αναφέρεται στο άρθρο 24 της Πράξης Προσχώρησης: Κύπρος», όπου, υπό τον τίτλο 2 (ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ), προβλέπονται τα ακόλουθα: «Στην Κύπρο, η οδηγία 2000/12/ΕΚ δεν εφαρμόζεται στις Συνεργατικές Πιστωτικές Εταιρείες και Ταμιευτήρια, εφόσον αυτές δεν έχουν συμμορφωθεί προς τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, έως την 31η Δεκεμβρίου 2007. Από την ημερομηνία προσχώρησης και μέχρι το τέλος της προαναφερθείσας περιόδου, οι κυπριακές αρχές πρέπει να ενημερώνουν την Επιτροπή στην αρχή εκάστου έτους για τον αριθμό των Συνεργατικών Πιστωτικών Εταιρειών και Ταμιευτηρίων που δεν έχουν συμμορφωθεί ακόμα και, συνεπώς, εξακολουθούν να εξαιρούνται, καθώς και για το μερίδιο της αγοράς που κατέχουν».

4 Σύμφωνα με το άρθρο 3 της αναδιατυπωμένης τραπεζικής οδηγίας, πιστωτικά ιδρύματα που υφίστανται στο αυτό κράτος μέλος και συνδέονται κατά τρόπο μόνιμο με κεντρικό οργανισμό, ο οποίος τα εποπτεύει και είναι εγκατεστημένος στο αυτό κράτος μέλος, δύνανται να εξαιρεθούν από τις προϋποθέσεις των άρθρων 7 και 11 παράγραφος 1 της εν λόγω οδηγίας. Εξάλλου, τα εν λόγω συνδεδεμένα πιστωτικά ιδρύματα είναι επίσης δυνατό να εξαιρούνται από την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 9 και 10, όπως επίσης και του τίτλου V, κεφάλαιο 2, τμήματα 2, 3, 4, 5 και 6, και κεφάλαιο 3, εφόσον, με την επιφύλαξη της εφαρμογής των εν λόγω απαιτήσεων στον κεντρικό οργανισμό, το σύνολο που αποτελείται από τον κεντρικό οργανισμό και τα ιδρύματα που συνδέονται με αυτόν υπόκειται στις εν λόγω απαιτήσεις σε ενοποιημένη βάση. Σε περίπτωση εξαίρεσης, τα άρθρα 16, 23, 24, 25, 26 παράγραφοι 1 έως 3, και τα άρθρα 28 έως 37 εφαρμόζονται στο σύνολο που αποτελείται από τον κεντρικό οργανισμό και τα ιδρύματα που συνδέονται με αυτόν.

5 Η χορήγηση ορισμένων εξαιρέσεων από το πεδίο εφαρμογής της αναδιατυπωμένης τραπεζικής οδηγίας απαιτεί τη σωρευτική πλήρωση σειράς προϋποθέσεων σε ό,τι αφορά τη μόνιμη σύνδεση του πιστωτικού ιδρύματος με τον οικείο κεντρικό οργανισμό. Πρώτον, τόσο ο κεντρικός οργανισμός όσο και το συνδεδεμένο πιστωτικό ίδρυμα που εποπτεύεται από εκείνον πρέπει να είναι εγκατεστημένα στο αυτό κράτος μέλος. Δεύτερον, η εθνική νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους πρέπει να προβλέπει: 1) ότι οι υποχρεώσεις του κεντρικού οργανισμού και των ιδρυμάτων που συνδέονται μ' αυτόν αποτελούν αλληλέγγυες υποχρεώσεις ή ότι οι υποχρεώσεις των ιδρυμάτων που συνδέονται μ' αυτό τον κεντρικό οργανισμό καλύπτονται πλήρως από εγγυήσεις του κεντρικού οργανισμού αυτού, 2) ότι η φερεγγυότητα και η ρευστότητα του κεντρικού οργανισμού και όλων των ιδρυμάτων που συνδέονται με αυτόν υπόκεινται στο σύνολό τους σε εποπτεία βάσει ενοποιημένων λογαριασμών, και 3) ότι διοίκηση του κεντρικού οργανισμού έχει τη δυνατότητα να παρέχει οδηγίες στα ιδρύματα που συνδέονται με αυτόν.

6 Το πλαίσιο που διέπει την εν λόγω σύνδεση έχει ήδη καθοριστεί από τους περί Συνεργατικών Εταιρειών (Τροποποιητικούς) Θεσμούς του 2004 (ΚΔΠ 874/2004, Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας αριθ. 3940 της 31.12.2004), οι οποίοι εκδόθηκαν δυνάμει του άρθρου 53 του περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμου.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Τα ΣΠΙ είναι αυτόνομοι οργανισμοί που τελούν υπό συνεταιριστικό ιδιοκτησιακό καθεστώς, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στην παροχή βασικών τραπεζικών υπηρεσιών στα μέλη τους και ειδικεύονται στην ενυπόθηκη στεγαστική πίστη και στα δάνεια λιανικής. Σύμφωνα με πληροφορίες τις οποίες παρέχει η αρχή που αιτείται την παρούσα διαβούλευση, τα ΣΠΙ αντιπροσωπεύουν ένα ποσοτικά σημαντικό τμήμα του εγχώριου χρηματοπιστωτικού συστήματος, μεταφραζόμενο στο 1/3 περίπου των συνολικών δανείων και καταθέσεων στο εγχώριο νόμισμα. Η υποδιαίρεση του εγχώριου τραπεζικού τομέα στους υποτομείς της εμπορικής τραπεζικής και της συνεργατικής πίστης είχε ως αποτέλεσμα ένα παράλληλο ρυθμιστικό και εποπτικό καθεστώς για τα ΣΠΙ, βασισμένο στον περί Συνεργατικών Εταιρειών Νόμο, στο πλαίσιο του οποίου η ΥΑΣΕΑ αποτελεί την ανεξάρτητη αρχή που είναι αρμόδια για τη χορήγηση αδειών λειτουργίας, την προληπτική εποπτεία και τη ρύθμιση των ΣΠΙ. Επί του παρόντος ο τομέας των ΣΠΙ τελεί υπό διαδικασία ενοποίησης, σκοπός της οποίας είναι να συνδράμει τις συγχωνευόμενες οντότητες στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους και στη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών τους.

2.2 Η ΕΚΤ χαιρετίζει το σχέδιο απόφασης ως ένα περαιτέρω βήμα προς την κατεύθυνση της επίτευξης πλήρους συμφωνίας μεταξύ του καθεστώτος που διέπει την ίδρυση και λειτουργία των ΣΠΙ και του εναρμονισμένου πλαισίου για την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων, σημειώνοντας ότι οι κυπριακές αρχές έχουν ήδη αντιμετωπίσει άλλες πτυχές της εν εξελίξει εναρμόνισης των ΣΠΙ με το κοινοτικό δίκαιο[7].

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Το άρθρο 6.2 του σχεδίου απόφασης προβλέπει ότι η ΣΚΤ πρέπει να εγγυάται πλήρως την εξόφληση όλων των υποχρεώσεων των συνδεδεμένων ΣΠΙ, συμπεριλαμβανομένων όλων των εκτός ισολογισμού υποχρεώσεων και δεσμεύσεών τους, εξαιρουμένων, υπό όρους, των υποχρεώσεων που εξασφαλίζονται με επιβαρύνσεις επί της περιουσίας/ενεργητικού τους. Το σχέδιο απόφασης ρυθμίζει διεξοδικά το πεδίο εφαρμογής και τα όρια της εν λόγω εγγύησης, η οποία ενεργοποιείται με πρωτοβουλία του Εφόρου. Εξάλλου, η πέμπτη αιτιολογική σκέψη και το άρθρο 6.8 στοιχεία α) και β) του σχεδίου απόφασης αναφέρονται στην παράλληλη σύσταση, με κανονιστική απόφαση της ΥΕΑΣΕ, και λειτουργία ενός «ταμείου αλληλεγγύης» ή «στήριξης» που σκοπό έχει να συνεπικουρεί την ΣΚΤ σε τυχόν παρέμβασή της σε οποιοδήποτε ΣΠΙ και εν γένει να στηρίζει το σύνολο των δραστηριοτήτων της[8]. Ακόμη, το σχέδιο απόφασης προβλέπει ότι το

---

7 Βλ. σχέδιο νόμου που τροποποιεί τους περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου νόμους του 2002 και 2003 προβλέποντας, μεταξύ άλλων, την ενσωμάτωση των ΣΠΙ στο καθεστώς ελάχιστων αποθεματικών της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου. Σχετικώς η ΕΚΤ εξέδωσε τη γνώμη CON/2006/4 της 27ης Ιανουαρίου 2006 κατόπιν αιτήματος της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου σχετικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί τους περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου νόμους του 2002 και 2003.

8 Βλ. άρθρο 6.3 του σχεδίου απόφασης, αναγνωσμένου σε συνδυασμό με τον όρο αριθ. 1 του άρθρου 6.8 στοιχείο β) σημείο iii), όπου γίνεται ρητή μνεία στο ταμείο αλληλεγγύης.

Ταμείο Προστασίας Καταθέσεων μπορεί επίσης να ενεργοποιείται για την προστασία των καταθέσεων στα ΣΠΙ και στη ΣΚΤ.

3.2 Κατά πρώτον, η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι από συστάσεώς του, το ταμείο αλληλεγγύης πρόκειται να αποτελείται από εισφορές των ΣΠΙ αποκλειστικά, ώστε να αποτραπεί η όποια διατομεακή επιδότηση εκ μέρους άλλων πιστωτικών ιδρυμάτων που δεν συνιστούν ΣΠΙ. Κατά δεύτερον, κρίνεται ίσως ενδεδειγμένη η δέουσα εμπλοκή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) στις αποφάσεις που αφορούν τη στήριξη των ΣΠΙ από την ΣΚΤ, λαμβανομένων υπόψη τόσο του ρόλου της ΚΤΚ ως εποπτεύουσας την ΣΚΤ αρχής όσο και της ανάγκης αξιολόγησης των πιθανών επιπτώσεων οποιασδήποτε παρέμβασης στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα. Προς τούτο θα απαιτείτο ένας πρόσφορος μηχανισμός ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ της ΚΤΚ και της ΥΕΑΣΕ.

3.3 Όπως προαναφέρθηκε, το άρθρο 6.2 του σχεδίου απόφασης προβλέπει ότι η ΣΚΤ πρέπει να εγγυάται πλήρως την εξόφληση όλων των υποχρεώσεων των συνδεδεμένων ΣΠΙ, συμπεριλαμβανομένων όλων των εκτός ισολογισμού υποχρεώσεων και δεσμεύσεών τους, εξαιρουμένων, υπό όρους, των υποχρεώσεων που εξασφαλίζονται με επιβαρύνσεις επί της περιουσίας/ενεργητικού τους. Το άρθρο 11.1 του σχεδίου απόφασης ορίζει ότι η λειτουργία της εγγύησης της ΣΚΤ ουδόλως υποκαθιστά τα βάσει της εταιρικής νομοθεσίας καθήκοντα της επιτροπείας, του γραμματέα, των στελεχών και του προσωπικού των συνδεδεμένων ΣΠΙ. Για λόγους ασφάλειας δικαίου θα πρέπει να αποσαφηνιστεί η σχέση που συνδέει τις δύο αυτές διατάξεις.

3.4 Τα άρθρα 6.8 στοιχείο α) και 6.8 στοιχείο β) σημείο ii) του σχεδίου απόφασης προβλέπουν, μεταξύ άλλων, ότι η ΣΚΤ παρέχει στα συνδεδεμένα ΣΠΙ υπηρεσίες, διευκολύνσεις και στήριξη ως «κεντρικός τραπεζίτης και ύστατο καταφύγιο δανεισμού (lender of last resort) όλων των ΣΠΙ». Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι ο ρόλος και οι εξουσίες της ΣΚΤ βάσει των ως άνω άρθρων δεν θίγουν εν προκειμένω το ρόλο και τις εξουσίες της ΚΤΚ, σύμφωνα με τους όρους των περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου νόμων του 2002 και 2003 και των περί Τραπεζικών Εργασιών νόμων του 1997 μέχρι (αρ. 2) του 2004. Ως εκ τούτου, ενδείκνυται εν προκειμένω περαιτέρω αποσαφήνιση.

Η παρούσα γνώμη θα δημοσιευτεί στο δικτυακό τόπο της ΕΚΤ.

Φρανκφούρτη, 23 Αυγούστου 2006.

[υπογραφή]

Ο πρόεδρος της ΕΚΤ

Jean-Claude TRICHET